

25800346-8	21/01/2011	ידיעות השרון - הרצליה	עמוד 88	51	18.35x34.24
נאווה סמ - 16710					

מתוך "3-2 דברים לגבוי".  
אב פושע



אירוע

# תרבות

ליהי לאופר | lihi-l@yeditik.co.il

## עם בוא הזיכרון

מכון "משואה" בתל יצחק מציין את יום השואה הבינלאומי דרך הפריזמה של הביטוי האמנותי במטרה להצביע על קולות חדשים באמנות אשר לא באו לידי ביטוי עד כה



מתוך המיצג של ברטנא. יהודים, חיזרו!

זיכרון, כידוע, אינו דבר אחיד, והוא משתנה לפי החברה החיה אותו. כל מדינה אירופית זוכרת את השואה לפי ההקשר החברתי וההיסטורי הרלוונטי אליה. לרגל יום השואה הבינלאומי, שיערך ביום חמישי הקרוב (27.1) בחר מכון "משואה" בקיבוץ תל יצחק לבחון את הנושא דרך הפריזמה של הביטוי האמנותי כדי להצביע על כך שישנם קולות חדשים באמנות אשר לא באו לידי ביטוי עד כה.

לשם כך ייערך במכון אירוע תרבות שבמרכזו זו פאנל של שלושה אמנים אשר יציגו את זיכרון השואה באמנות של בני הדור השני.

### קורבן ותוקפן

את הדואליות של הזיכרון הגרמני - הן כקורבן והן כתוקפן - יציג הבמאי הגרמני מאלט לודו, שיגיע עם סרטו "3-2 דברים לגבוי" מ-2005 העוֹסק באביו של הבמאי, שהיה פושע נאצי אשר נשפט והוצא להורג לאחר המלחמה. הסרט מטפל ביחס הבמאי לעבר המשפחתי.

הנרטיב הפולני יוצג על ידי סלאוומיר סירקובסקי, עיתונאי ואיש שמאל, המציג את השיח הפולני אשר נע בין רדיפת היהודים והאנטישמיות מחד לבין החור השחור שנוצר בהיעדר היהודים במדינה מאידך. זה אותו ה"אין" שניכר עד היום בערים כמו לובלין וורשה. בנוסף לכל זאת, בפר לין ישנה עכשוויות מגמה של לאומנות הפועלת לשכ־תוב ההיסטוריה בשביל למחוק את חלקם של הפוֹלנים בהשמדת היהודים בשואה. סירקובסקי מגיע ביחד עם המיצג של אמנית המולטימדיה הישרא־לית יעל ברטנא בו הוא משתתף, המתייחס לקשר המורכב בין היהודים ופולין ולהיעדרות הבולטת של היהודים מפולין.

עבודותיה של ברטנא עוסקות, בין היתר, בחב־רה הישראלית דרך אירועים מכוננים בהיסטוריה היהודית של מאה ה-20. חומרים מעצבי זהות לאומית - סרטי תעמולה, חומרי ארכיון, צבא, סמ־לים, טקסים, מדים, הימנונים - נבחנים כמסמנים חזותיים של ההווה הישראלית העכשווית.

במיצב הווידאו של ברטנא ב"משואה" יוקרנו שני סרטים מתוך הטריולוגיה הפולנית שלה - "מארי קושמרי" (חלום בלהות) מ-2007 ו"מור אי ווייז'ה" ("חומה ומגדל") מ-2009. בסרט "מארי קושמרי" נואם סירקובסקי במרכזו של אצטדיון ריק ונטוש. הוא קורא לחזרתם של שלושה מיליון יהודים לפולין. "כיום אנו מס־תכלים בשיעמום בפני־נו הדומים זה לזה", אומר סירקובסקי בנאומו. "בר־חובות ובערים הגדולות אנחנו מחפשים זרים ומקשי־בים בעניין לדיבורם. כן, כיום אנו יודעים שאיננו יכולים לחיות



לכד. אנחנו זקוקים לאחרים, ואין יקרים לנו מכם! חיזרו!"

חזון החזרה מתרחש בסרט השני בטריולוגיה, "חומה ומגדל" - במקום בו עומד להיבנות בע־תיד הקרוב המוזיאון להיסטוריה של יהדות פולין - בכיכר מול האנדרטה לזכר גיבורי הגטו, נבנה על ידי ברטנא "הקיבוץ הראשון באירופה". ברטנא מציגה תסריט היפותטי בו מתיישבים יהודים חוז־רים לגור על אדמת פולין, כשלצורך תפיסת הק־רקע הם משתמשים בשיטת "חומה ומגדל", אותה הפעילו מתיישבים יהודים בפלסטנה בין השנים 36-1939, בתקופת המנדט הבריטי וימי המרד הע־רבי הגדול. החלוצים של ברטנא מחקים את הפעולה ומקימים בוריות מבנה כבסיס התיישבות. הלוגו של התנועה להתחדשות יהודית בפולין מורכב מנץ ומגן דוד - היבריד שמקפל בתוכו מטען היסטורי כבד וקשה - אבל גם את החלום הציוני. ברטנא נעה בו בזמן בין לאומיות לכוחנות צבאית כשברקע ני־צבים זיכרון האנטישמיות וההשמדה שמלווים את היסטוריית ההתיישבות הציונית בארץ. המיצג של ברטנא מופיע בביאנלה בוונציה ויוצג במהלך היום במכון "משואה".

### שאלות של גזענות

את הזווית הישראלית תציג האמנית נאווה סמל, בת הדור השני לשואה. בעוד הדור הראשון התייחס לשואה מההיבט הביוגרפי, הדור השני מתייחס לשאלות של גזענות, היחס לאחר ולשאלה כיצד תיזכר השואה בעוד 100 שנה. לדברי מנהלי מכון "משואה", מטרת האירוע הוא להביא קולות חדשים שטרם נידונו בעניין זיכ־רון השואה, זאת במסגרת תפקידו לחבר את זיכרון השואה לימינו ולא להשאירו כאירוע היסטורי.